

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การจัดการการผลิตโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง ในอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคขังคอกและเกษตรกรผู้เลี้ยงโคปล่อยฝูง สามารถแบ่งผลการวิเคราะห์ได้ออกเป็น 6 ตอนตามลำดับต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร

ตอนที่ 3 การตลาดโคเนื้อของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตโคเนื้อ

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจและแนวโน้มในการเลี้ยงโคเนื้อ

ตอนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคแบบปล่อยฝูงและโคแบบขังคอก ประกอบด้วย สภาพพื้นฐานทางสังคม และสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

1.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เลี้ยงโคเนื้อ เหตุผลที่เลี้ยงโค ประสบการณ์การเลี้ยงโค และการได้รับข้อมูลข่าวสารในการเลี้ยงโคของเกษตรกร ผลการศึกษาปรากฏตามตาราง ซึ่งมีรายละเอียดดังตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน (n=113)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	84	74.3
หญิง	29	25.7
อายุ (ปี)		
20 – 30	3	2.7
31– 40	11	9.7
41– 50	38	33.6
51– 60	45	39.8
61 ปีขึ้นไป	16	14.2
อายุน้อยสุด	23	
อายุมากที่สุด	78	
อายุเฉลี่ย	50.7	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	10.3	
สถานภาพ		
แต่งงาน	103	91.2
หม้าย	6	5.3
โสด	4	3.5
การศึกษา		
ไม่ได้เรียน	8	7.1
ประถมศึกษา	86	77.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	4.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	7	6.3
อาชีวศึกษา	2	1.8
ปริญญาตรีและสูงกว่า	5	4.5

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน (n=113)	ร้อยละ
สมาชิกในครัวเรือน (คน)		
1-2	9	8.0
3-4	54	47.8
5-6	44	39.0
7 คนขึ้นไป	6	5.3
สมาชิกในครัวเรือนที่เลี้ยงโค (คน)		
1	85	75.2
2	26	23.0
3	2	1.8
เหตุผลที่เลี้ยงโค^{1/}		
อาชีพดั้งเดิม	72	63.7
ตั้งใจเลี้ยง	34	30.1
รายได้ดี	12	10.6
ได้อยู่กับบ้าน	11	9.7
เพื่อนบ้านชวน	7	6.2
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม	6	5.3
อาชีพเดิมประสบปัญหา	1	0.9
อื่น ๆ เป็นอาชีพเสริม	1	0.9

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	จำนวน (n=113)	ร้อยละ
ประสบการณ์การเลี้ยงโค		
1 ปี – 10 ปี	15	13.3
11 ปี – 20 ปี	36	31.8
21 ปี – 30 ปี	41	36.3
31 ปีขึ้นไป	21	18.6
ประสบการณ์น้อยสุด	2	
ประสบการณ์มากที่สุด	42	
ประสบการณ์เฉลี่ย	18.85	
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	10.69	
ได้รับข้อมูลการเลี้ยงโค^{1/}		
ประสบการณ์ตัวเอง	73	64.6
เพื่อนบ้าน	34	30.1
ผู้นำท้องถิ่น	24	21.2
ส่วนราชการ	21	18.6
หนังสือพิมพ์/วารสาร	12	10.6
วิทยุ/โทรทัศน์	4	3.5
หน่วยงานเอกชน	1	0.9

หมายเหตุ: ^{1/} เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 เพศ จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 74.3 เพศหญิงร้อยละ 25.7

1.1.2 อายุ ช่วงอายุของเกษตรกรที่เลี้ยงโคมากที่สุด คือ เกษตรกรที่มีช่วงอายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.8 เกษตรกรที่มีช่วงอายุ 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 เกษตรกรที่มีช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.7 และเกษตรกรผู้เลี้ยงโคที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 14.2 เกษตรกรที่ช่วง

อายุ 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.7 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อที่มีอายุน้อยสุด 23 ปี อายุมากที่สุด 78 ปี เกษตรกรอายุเฉลี่ย 50.97 ปี

1.1.3 สถานภาพ สถานภาพของเกษตรกรนั้นส่วนใหญ่ แต่งงานจำนวนร้อยละ 91.2 เป็นหม้ายร้อยละ 5.3 และสถานภาพโสดมีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น

1.1.4 การศึกษา เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพโคเนื้อส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวนร้อยละ 77.5 ไม่ได้รับการศึกษาจำนวนร้อยละ 7.1 มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 6.3 การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาระดับอาชีวศึกษาคิดเป็นร้อยละ 4.5 4.5 และ 1.8 ตามลำดับ

1.1.5 สมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด 3-4 คน ร้อยละ 47.8 สมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ร้อยละ 39.0 สมาชิกในครัวเรือน 1-2 คนคิดเป็นร้อยละ 8.0 และสมาชิกในครัวเรือน 7 คนขึ้นไป ร้อยละ 5.3

1.1.6 สมาชิกในครัวเรือนที่เลี้ยงโค เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคเนื้อครัวเรือนละ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 75.2 รองลงมาคือครัวเรือนละ 2 คน และครัวเรือนละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ 1.8 ตามลำดับ

1.1.7 เหตุผลในการเลี้ยงโค พบว่าเหตุผลในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.7 เลี้ยงโคเพราะเป็นอาชีพดั้งเดิมของครอบครัว โดยสืบทอดการเลี้ยงโคเนื่องจากบิดามารดา เมื่อแยกครอบครัวออกมาได้รับการแบ่งโคให้เพื่อประกอบอาชีพของตนต่อไป เกษตรกรที่มีความตั้งใจเลี้ยงเองอยู่ก่อนแล้วมีร้อยละ 30.1 ส่วนเกษตรกรที่เลี้ยงโคเพราะเห็นว่าเป็นอาชีพที่รายได้ดีร้อยละ 10.6 ได้อยู่กับบ้าน เพื่อนบ้านชวนเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เลี้ยงโคเพราะอาชีพเดิมประสบปัญหา และเห็นว่าเป็นอาชีพเสริมร้อยละ 9.7 6.2 5.3 0.9 และ 0.9 ตามลำดับ

1.1.8 ประสบการณ์การเลี้ยงโคเนื้อ เกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อที่มีประสบการณ์การเลี้ยงโคมากที่สุด 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมาเป็นเกษตรกรที่มีประสบการณ์ 11-20 ปี ร้อยละ 31.8 ต่อมาเป็นเกษตรกรที่มีประสบการณ์ 31 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 18.6 และเกษตรกรที่มีประสบการณ์ 1-10 ปีมีเพียงร้อยละ 13.3 เกษตรกรที่มีประสบการณ์น้อยสุด 2 ปี ประสบการณ์มากที่สุด 42 ปี เกษตรกรมีประสบการณ์เฉลี่ย 18.85 ปี

1.1.9 การรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อจากประสบการณ์ของตัวเองซึ่งคิดเป็นร้อยละ 64.6 จากเพื่อนบ้านร้อยละ 30.1 จากผู้นำท้องถิ่นร้อยละ 21.2 จากส่วนราชการร้อยละ 18.6 จากหนังสือพิมพ์และวารสารร้อยละ 10.6 วิทยุโทรทัศน์ร้อยละ 3.5 และได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 0.9

1.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพเสริม รายได้ในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร ผลการศึกษาดังตาราง 4.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (n=113)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ทำไร่	49	43.4
ทำนา	26	23.0
เลี้ยงโค	25	22.1
รับจ้าง	7	6.2
ค้าขาย	4	3.5
รับราชการ	2	1.8
อาชีพเสริม		
เลี้ยงโค	88	85.4
รับจ้าง	7	6.8
ค้าขาย	4	3.9
อื่น ๆ	4	3.9
รายได้ในครัวเรือน (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 50,000	14	12.4
50,001-100,000	39	34.5
100,001-150,000	38	33.6
150,001-200,000	16	14.2
200,001-250,000	2	1.8
มากกว่า 250,000	4	3.5

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ	จำนวน (n=113)	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร^{1/}		
กลุ่ม ชกส.	31	27.4
กลุ่มออมทรัพย์	15	13.3
กลุ่มผู้เลี้ยงโค	12	10.6
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	10	8.8
กลุ่มเกษตรกร	4	3.5
กลุ่มอื่น ๆ กองทุนหมู่บ้าน	1	0.9

หมายเหตุ: ^{1/} เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 อาชีพหลัก เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่เป็นหลัก ได้แก่ ไร่ข้าวโพดฝักอ่อน ไร่ข้าวโพดฝักสด ไร่ถั่ว ไร่มันสำปะหลัง คิดเป็นร้อยละ 43.4 รองลงมา คือ ทำนาเป็นอาชีพหลักร้อยละ 23.0 เกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพหลักมีเพียงร้อยละ 22.1 นอกจากนี้ก็เป็นอาชีพรับจ้าง อาชีพค้าขาย และรับราชการ ร้อยละ 6.2 3.5 และ 1.8 ตามลำดับ

1.2.2 อาชีพเสริม เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อเป็นอาชีพเสริมร้อยละ 85.4 เนื่องจากการเลี้ยง โคเนื้อ สามารถทำเสริมกับการทำไร่ และทำนาของเกษตรกรได้เป็นอย่างดีด้วยการนำเศษเหลือจาก การเกษตรมาเลี้ยงโคเนื้อ ทำให้ลดปัญหาการขาดแคลนอาหารโคได้ส่วนหนึ่งและประกอบอาชีพ รับจ้างและอาชีพค้าขาย และอื่นๆ เป็นอาชีพเสริมร้อยละ 6.8 3.9 และ 3.9 ตามลำดับ

1.2.3 รายได้ในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ในครัวเรือนระหว่าง 50,001- 100,000 บาทต่อปีร้อยละ 34.5 รองลงมารายได้ 100,001 - 150,000 บาทร้อยละ 33.6 รายได้ 150,001 -200,000 บาท มีเพียงร้อยละ 14.2 เกษตรกรที่มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปีรายได้ในครัวเรือน ต่อปี 250,001 บาทขึ้นไป และรายได้ 200,001-250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.4 3.5 และ 1.8 ตามลำดับ

1.2.4 การเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร เกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อเป็นสมาชิกกลุ่มธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุดเป็นจำนวนร้อยละ 27.4 กลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 13.3

กลุ่มผู้เลี้ยงโคร้อยละ 10.6 กลุ่มสหกรณ์การเกษตรร้อยละ 8.8 กลุ่มเกษตรกรร้อยละ 3.5 และกลุ่มกองทุนหมู่บ้านร้อยละ 0.9

ตอนที่ 2 การจัดการการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร

การจัดการการผลิตโคเนื้อของเกษตรกร ในอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และการเลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอก โดยแต่ละรูปแบบมีการจัดการการผลิตที่แตกต่างกันดังนี้

2.1 แหล่งพันธุ์โคเนื้อ และพันธุ์โคที่เกษตรกรเลี้ยง

แหล่งพันธุ์โคเนื้อ และพันธุ์โคที่เกษตรกรเลือกของเกษตรกรที่เลี้ยงโคปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก ได้ผลตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.3 แหล่งที่มาพันธุ์โคและพันธุ์โคของเกษตรกร

รายการ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งพันธุ์โค				
ตลาดนัดโค/กระบือ	2	2.2	11	55.0
ซื้อจากเกษตรกร	60	64.5	9	45.0
ขยายพันธุ์จากฟาร์มตนเอง	31	33.3	0	0.0
พันธุ์โค^{1/}				
พันธุ์พื้นเมือง	72	77.4	5	25.0
ลูกผสมอเมริกันบราห์มัน	63	67.8	19	95.0
ลูกผสมอินดูบราซิล	15	61.1	10	50.0
ลูกผสมชาโรเลส์	1	1.1	2	10.0

หมายเหตุ: ^{1/} เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.3 เกษตรกรเลือกแหล่งที่มาพันธุ์โค และพันธุ์โคของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 โคป้อยฝูง

แหล่งที่มาพันธุ์โค เกษตรกรซื้อพันธุ์โคมาจากเกษตรกรด้วยกันเอง คิดเป็นร้อยละ 64.5 เกษตรกรได้มาจากการขยายพันธุ์ภายในฟาร์มของตนคิดเป็นร้อยละ 33.3 นอกจากนั้นเป็นการซื้อโคจากตลาดนัดโค กระบือเพียงร้อยละ 2.2

พันธุ์โค ปัจจุบันพันธุ์โคที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงยังเป็นโคพื้นเมืองถึงร้อยละ 77.4 ซึ่งใกล้เคียงกับโคลูกผสมอเมริกันบราห์มันคิดเป็นร้อยละ 67.8 และโคลูกผสมอินดูบราซิล คิดเป็นร้อยละ 61.1 ของโคเนื้อทั้งหมด

2.1.2 โคขังคอก

แหล่งที่มาพันธุ์โค จากการศึกษาเกษตรกรที่เลี้ยงโคแบบขังคอกส่วนใหญ่ซื้อพันธุ์โคจากตลาดนัดโค/กระบือ คิดเป็นร้อยละ 55.0 ซื้อมาจากเกษตรกรด้วยกันเอง เพียงร้อยละ 45.0 เท่านั้น

พันธุ์โค พันธุ์โคที่เกษตรกรเลือกเลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่โคพันธุ์ลูกผสมอเมริกันบราห์มันคิดเป็นร้อยละ 95.0 โคพันธุ์พื้นเมืองคิดเป็นร้อยละ 25.0 โคพันธุ์ลูกผสมอินดูบราซิลและโคพันธุ์ลูกผสมชาโรเลส์ร้อยละ 50.0 และ 10.0 ตามลำดับ

2.2 รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ได้แก่ลักษณะการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร และพื้นที่ป้อยเพาะเล็มของเกษตรกร ผลดังที่แสดงไว้ในตาราง 4.4

ตารางที่ 4.4 รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รูปแบบการเลี้ยง				
ไล่ด่อน	87	92.5	0	0.0
เพาะเล็มในพื้นที่ใดที่หนึ่ง	6	7.5	0	0.0
ผูกล่าม	0	0.0	0	0.0
ขังคอก	0	0.0	20	100.0
สถานที่ปล่อยเพาะเล็ม^{1/}				
พื้นที่สาธารณะ	66	71.0	0	0.0
พื้นที่ของตัวเอง	51	54.8	0	0.0
บริเวณริมทาง	50	53.8	0	0.0
บนภูเขา	6	6.5	0	0.0

หมายเหตุ: ^{1/} เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.4 รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อ และสถานที่ปล่อยเพาะเล็มโคเนื้อของเกษตรกร ที่เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 โคปล่อยฝูง เกษตรกรมีการเลี้ยงโคเนื้อ 2 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบการเลี้ยงแบบไล่ด่อน เกษตรกรไล่ด่อนโคออกจากคอกในทุก ๆ เช้า เพื่อหากินตามแหล่งที่สาธารณะ หรือทุ่งนา ในเวลากลางวันก็ด่อนไปกินน้ำใกล้กับแหล่งที่หากิน หากไม่มีแหล่งน้ำเกษตรกรก็ต้องด่อนกลับมาหากินน้ำที่คอก แล้วบ่ายจึงด่อนไปหากินหญ้าอีกครั้ง จากนั้นก็ด่อนมากินน้ำอีกครั้งก่อนกลับเข้าคอก ซึ่งการเลี้ยงลักษณะนี้คิดเป็นร้อยละ 92.5 ของเกษตรกรที่เลี้ยงโคปล่อยฝูงทั้งหมด

2) รูปแบบการเลี้ยงแบบปล่อยให้เพาะเล็มในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือตามสถานที่เจ้าของอนุญาตให้เข้าไปเพาะเล็มได้ เกษตรกรทำการล้อมรั้วด้วยลวดแล้วปล่อยกระแสไฟฟ้าจากแบตเตอรี่ เพื่อไม่ให้โคลูกล่าเข้าไปในไร่อื่นที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยว การเลี้ยงลักษณะนี้เกษตรกรสามารถปล่อยโคไว้แล้วตนเองสามารถไปที่อื่นได้โดยไม่ต้องคอยดูแลตลอดเวลา คิดเป็นร้อยละ 7.5 ซึ่งบางทีเกษตรกรก็เลี้ยงทั้งไล่ด่อนและปล่อยเพาะเล็ม แล้วแต่ความสะดวกของเกษตรกร

สถานที่ปล่อยแพะเล็ม เกษตรกรเลี้ยงโคในพื้นที่สาธารณะร้อยละ 71.0 พื้นที่ของตัวเอง ร้อยละ 54.8 บริเวณริมทางร้อยละ 53.8 และเลี้ยงบนภูเขาร้อยละ 6.5

2.2.2 โคขังคอก รูปแบบการเลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอกคือจำกัดให้โคอยู่ในคอกหรือโรงเรือนทั้งหมด เกษตรกรเป็นผู้นำอาหารหยาบมาให้ในทุกวัน ในการให้อาหารโคส่วนใหญ่เกษตรกรจะให้มือเช้กับมือเย็น และมีการเสริมอาหารขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าทางอาหารเพื่อให้โคเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะเวลาอันสั้น ส่วนมากเป็นการซื้อโคเข้ามาเพื่อเลี้ยงในระยะเวลา 4 – 6 เดือน แล้วขายออกไป

2.3 อายุโคเนื้อ และน้ำหนักโคเนื้อ

ช่วงอายุและช่วงน้ำหนักของโคเนื้อ ที่เกษตรกรซื้อเข้าฟาร์ม ในโคเนื้อรูปแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อรูปแบบขังคอก ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 ช่วงอายุและช่วงน้ำหนักโคเนื้อที่เกษตรกรซื้อ

รายการ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงอายุโคที่ซื้อ				
ไม่ได้ซื้อเข้า	31	33.3	0	0.0
แรกเกิด - ไม่เกิน 1 ปี	7	7.5	2	10.0
1 ปี - ไม่เกิน 2 ปี	38	40.8	13	65.0
2 ปี - ไม่เกิน 3 ปี	11	11.8	5	25.0
3 ปี - ไม่เกิน 4 ปี	6	6.4	0	0.0
ช่วงน้ำหนักโคที่ซื้อ				
	(n=62)		(n=20)	
น้อยกว่า 200 กก.	34	54.8	8	0.0
201 - 300 กก.	28	45.2	12	60.0

จากตารางที่ 4.5 ช่วงอายุโคและช่วงน้ำหนักโคที่เกษตรกรซื้อทั้งเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 โคปลอยฟูง ช่วงอายุของโคที่เกษตรกรซื้อเข้าคอกจากการศึกษา พบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงโคฟูง ไม่ได้ซื้อโคเนื่องจากขายพันธุ์เองในฟาร์ม ร้อยละ 33.3 ซื้อโคแรกเกิด - ไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 7.5 และโคอายุ 1 ปี- ไม่เกิน 2 ปีร้อยละ 40.8 ส่วนใหญ่เป็นการซื้อเข้าเพื่อนำมาทดแทนพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ในอนาคตโคอายุ 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปีร้อยละ 11.8 อายุ 3 ปี – ไม่เกิน 4 ปี มีเพียงร้อยละ 6.4 เท่านั้น เมื่อประมาณการน้ำหนักโคที่ซื้อเข้า น้ำหนักน้อยกว่า 200 กิโลกรัม ร้อยละ 54.8 และน้ำหนัก 2001- 300 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 45.2

2.3.2 โคขังคอก เกษตรกรซื้อเข้าโคแรกเกิด – ไม่เกิน 1 ปีร้อยละ 10.0 ซื้อโคอายุ 1 ปี – ไม่เกิน 2 ปี ร้อยละ 65.0 และซื้อโคอายุ 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปี ร้อยละ 25.0 น้ำหนักโคประมาณ น้ำหนัก 201 – 300 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 60.0 และน้ำหนักน้อยกว่า 200 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 40.0 เท่านั้น

2.4 ลักษณะโรงเรือน

ลักษณะโรงเรือนของเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบปลอยฟูง และโคเนื้อแบบขังคอก ได้แก่ พื้นคอก หลังคา รั้ว รางอาหาร และอ่างน้ำสำหรับโค ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.6 ลักษณะโรงเรือนโคเนื้อ

ลักษณะโรงเรือน	โคปลอยฟูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นคอก				
ดิน	91	97.8	11	55.0
ดินและปูน	1	1.1	1	5.0
ปูนซีเมนต์	1	1.1	8	40.0
หลังคา				
ไม่มีหลังคา	57	61.3	0	0.0
กระเบื้อง	8	8.5	11	55.0
ต้นไม้ใหญ่	2	2.2	0	0.0
สังกะสี	6	28.0	7	35.0
กระเบื้อง+สังกะสี	0	0.0	2	10.0

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ลักษณะโรงเรือน	โคปล้อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รั้ว				
ไม้+ไม้ไผ่	68	74.2	10	50.0
ไม้+ลวด	15	16.0	1	5.0
ไม้+เหล็กแป๊บ	2	2.2	6	30.0
ลวด	6	6.5	0	0.0
เหล็กแป๊บ	2	2.2	3	15.0
รางอาหาร				
ไม่มีรางอาหาร	57	61.3	0	0.0
ถัง	1	1.1	1	5.0
ไม้	1	1.1	0	0.0
รางปูนซีเมนต์	16	17.2	19	95.0
ลองปูนซีเมนต์	18	19.4	0	0.0
อ่างน้ำ				
ไม่มีอ่างน้ำ	46	49.5	0	0.0
อ่างน้ำ (ปูนซีเมนต์)	47	50.5	20	100.0

จากตารางที่ 4.6 ลักษณะโรงเรือนโคเนื้อแบบปล้อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 โคปล้อยฝูง

พื้นคอก ลักษณะโรงเรือนของโคปล้อยฝูง พื้นคอกส่วนใหญ่เป็นพื้นดิน ร้อยละ 97.8 เป็นปูนซีเมนต์ และ พื้นดินกับปูนเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 1.1

หลังคา ไม่มีหลังคา ร้อยละ 61.3 มีการมุงกระเบื้องเพียงร้อยละ 8.5 และมุงสังกะสี ร้อยละ 28.0 นอกนั้นเป็นการใช้ร่มเงาต้นไม้ใหญ่ ร้อยละ 2.2

รั้ว ลักษณะคอกทำด้วยรั้วไม้ และไม้ไผ่ ร้อยละ 74.2 เป็นรั้วไม้และล้อมลาด ร้อยละ 16.0 เป็นรั้วเหล็กแป้น ร้อยละ 2.2 เป็นรั้วลวด ร้อยละ 6.5 และไม้และเหล็กแป้น ร้อยละ 2.2 เท่านั้น

รางอาหาร ไม่มีรางอาหารร้อยละ 61.3 รางอาหารเกษตรกรใช้ลองปูนซีเมนต์ ใส่อาหาร ร้อยละ 19.4 เกษตรกรทำรางปูนซีเมนต์ ร้อยละ 17.2 ใช้ไม้และถังเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 1.1 เท่านั้น

อ่างน้ำ อ่างน้ำสำหรับโคปล่อยฝูงลักษณะเป็นลองปูนซีเมนต์ร้อยละ 50.5 และไม่มีอ่างน้ำ ร้อยละ 49.5

2.4.2 โคขังคอก

พื้นคอก ลักษณะโรงเรือนของโคขังคอกจะมีความทนทานแน่นหนากว่า โคปล่อยฝูง โดยพื้นคอกนั้นร้อยละ 40.0 เป็นพื้นปูนซีเมนต์ เป็นดินและปูนร้อยละ 5.0 นอกนั้น ร้อยละ 55.0 เป็นพื้นดิน

หลังคา โรงเรือนมุงด้วยกระเบื้องร้อยละ 55.0 มุงสังกะสีร้อยละ 35.0 เป็น กระเบื้องรวมกับสังกะสีร้อยละ 10.0

รั้ว รั้วทำด้วยไม้ร้อยละ 50.0 และสร้างด้วยเหล็กแป้นร้อยละ 15.0 ทำด้วยไม้ รวมกับเหล็กแป้นร้อยละ 30.0 เป็น ไม้กับลวดร้อยละ 5.0

รางอาหาร เป็นรางปูนซีเมนต์ร้อยละ 95.0 เป็นถังผ่าซีก ร้อยละ 5.0

อ่างน้ำ ทุกโรงเรือนมีอ่างน้ำ มีลักษณะเป็นลองปูนซีเมนต์

2.5 อุปกรณ์ในโรงเรือนโคเนื้อ

อุปกรณ์ในโรงเรือนโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก ได้แก่คอกกักโค ก่อนเลี้ยง คอกกักโคป่วยระหว่างเลี้ยง ซองบังคับโค และเครื่องจักรและเทคโนโลยีในการเลี้ยงโค ผลดังตาราง

ตารางที่ 4.7 อุปกรณ์ในโรงเรียนโคนือ

อุปกรณ์ในโรงเรียน	โคปลอยฟุง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คอกกักโคก่อนเลี้ยง				
มี	5	5.4	0	0.0
ไม่มี	88	94.6	20	100.0
คอกกักโคป่วยระหว่างเลี้ยง				
มี	3	3.2	0	0.0
ไม่มี	90	96.8	20	100.0
ของบังคับโค				
มี	1	1.1	2	10.0
ไม่มี	92	98.9	18	90.0
เครื่องจักรและเทคโนโลยี^{1/}				
ไม่มี	49	52.6	1	5.0
เครื่องตัดหญ้า	24	25.8	0	0.0
เครื่องบดย่อยอาหารหยาบ	31	33.3	19	95.0
เครื่องปล่อยกระแสไฟ	10	10.7	0	0.0

หมายเหตุ: ^{1/} เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.7 อุปกรณ์ในโรงเรียนของเกษตรกรที่เลี้ยงโคนือแบบปล่อยฟุงและโคนือแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 โคปลอยฟุง อุปกรณ์ในโรงเรียนเกษตรกรที่เลี้ยงโคปลอยฟุง มีคอกกักโคก่อนเลี้ยงร้อยละ 5.4 คอกกักโคป่วยระหว่างเลี้ยง ร้อยละ 3.2 มีของบังคับโคเพียงร้อยละ 1.1 เครื่องจักรและเทคโนโลยีที่เกษตรกรใช้ได้แก่ เครื่องบดย่อยอาหารหยาบร้อยละ 33.3 เครื่องตัดหญ้า ร้อยละ 25.8 และเครื่องปล่อยกระแสไฟร้อยละ 10.7

2.5.2 โคขังคอก ไม่มีคอกกักโคก่อนเลี้ยง และไม่มีคอกกักโคป่วยระหว่างเลี้ยง มีของบังคับโค เพียงร้อยละ 10.0 เท่านั้น นอกนั้นใช้วิธีการผูกขี้ดโคติดกับข้างคอกที่มีความมั่นคงและแข็งแรง ร้อยละ 95.0 เกษตรกรใช้เครื่องบดย่อยอาหารหยาบในการเลี้ยงโค

2.6 การให้อาหารโคเนื้อ

การให้อาหารโคเนื้อของเกษตรกรที่เลี้ยงโคปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก การให้อาหาร อาหารหยาบ หญ้าสด การเก็บถนอมอาหารหยาบ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 การให้อาหารโคเนื้อของเกษตรกร

การให้อาหารโคเนื้อ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การให้อาหาร				
อาหารหยาบอย่างเดียว	88	94.6	0	0.0
อาหารข้นอย่างเดียว	0	0.0	0	0.0
อาหารหยาบผสมอาหารข้น	5	5.4	20	100.0
วิธีการให้อาหารหยาบ				
ตัดมาให้กิน	0	0.0	20	100.0
ปล่อยให้แทะเล็ม	41	44.1	0	0.0
ตัดให้กินและปล่อยให้แทะเล็ม	52	55.9	0	0.0
หญ้าสด				
เพียงพอ	35	37.6	16	80.0
ไม่เพียงพอ	58	62.4	4	20.0
การเก็บถนอมอาหารหยาบ				
ไม่มี	88	94.6	12	60.0
หมักใส่ถุง/ถัง	5	5.4	8	40.0

จากตารางที่ 4.8 การให้อาหารโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอกมีรายละเอียดดังนี้

2.6.1 โคปล่อยฝูง

การให้อาหาร ให้อาหารหยาบอย่างเดียวร้อยละ 94.6 มีการเสริมอาหารชั้นร้อยละ 5.4 ซึ่งมีทั้งผสมอาหารเอง ซื้อสำเร็จรูป และให้แร่ธาตุ

วิธีการให้อาหารหยาบ ตัดให้กินและปล่อยให้แทะเล็มร้อยละ 55.9 เนื่องจากพื้นที่สาธารณะไม่เพียงพอในการเลี้ยงโคเกษตรกรปล่อยให้แทะเล็มอย่างเดียวร้อยละ 44.1

หญ้าสด เกษตรกรมีหญ้าสดไม่เพียงพอต่อโคถึงร้อยละ 62.4

การเก็บถนอมอาหารหยาบ มีการถนอมพืชอาหารหยาบโดยใช้ข้าวโพดหมักใส่ถุงหรือถังเพียงร้อยละ 5.4 เท่านั้น

2.6.2 โคขังคอก

การให้อาหาร ให้โคกินอาหารหยาบผสมอาหารชั้นทั้งหมด

วิธีการให้อาหารหยาบ เป็นการตัดมาให้กินทั้งหมด

หญ้าสด ส่วนใหญ่จะมีหญ้าสดหรืออาหารหยาบเพียงพอร้อยละ 80.0

การเก็บถนอมอาหารหยาบ มีการเก็บถนอมพืชอาหารหยาบไว้นานข้ามแคว้นโดยการหมักใส่ถุงและถัง คิดเป็นร้อยละ 40.0

2.7 การให้อาหารเสริมโคเนื้อ

การให้อาหารเสริมแก่โคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 การให้อาหารเสริมโคเนื้อของเกษตรกร

อาหารเสริมโคเนื้อ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เศษเหลือทางการเกษตร ^{1/}				
ไม่มี	60	64.5	0	0.0
ต้นข้าวโพด	31	33.3	20	100.0
เปลือก/ยอดข้าวโพด	2	2.2	2	10.0
ยอดอ้อย	3	3.2	0	0.0

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

อาหารเสริมโคเนื้อ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การให้อาหารเสริม				
ไม่มี	81	87.1	0	0.0
มี	12	12.9	20	100.0
ชนิดอาหารเสริม				
	(n=12)		(n=20)	
อาหารข้นผสมเอง	2	2.2	0	0.0
อาหารข้นสำเร็จรูป	3	3.2	20	100.0
แร่ธาตุ	7	7.6	0	0.0

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.9 การให้อาหารเสริมโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.7.1 โคปล่อยฝูง เศษเหลือทางการเกษตรที่ใช้เลี้ยงโคได้แก่ ต้นข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่มีถึงร้อยละ 33.3 นอกนั้นเป็นเปลือกและยอดข้าวโพด และยอดอ้อย คิดเป็นร้อยละ 2.2 และ 3.2 ตามลำดับมีการเสริมอาหารเสริมให้กับโคร้อยละ 12.9 เป็นแร่ธาตุร้อยละ 7.6 อาหารข้นสำเร็จรูปร้อยละ 3.2 และอาหารข้นผสมเองเพียงร้อยละ 2.2

2.7.2 โคขังคอก อาหารหยาบส่วนใหญ่เป็นเศษเหลือจากการเกษตรได้แก่ต้นข้าวโพดและ เปลือกข้าวโพด เกษตรกรที่เลี้ยงโคขังคอกมีการเสริมอาหารโดยใช้อาหารข้นสำเร็จรูปทั้งหมด เนื่องจากเกษตรกรต้องใช้เป็นจำนวนมาก การซื้อสำเร็จรูปเป็นการประหยัดเวลาและแรงงาน รวมทั้งได้สารอาหารครบถ้วนตามสูตรที่ต้องการ

2.8 การปลูกพืชอาหารสัตว์

การปลูกพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 การปลูกพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร

การปลูกพืชอาหารสัตว์	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปลูกหญ้า (ไร่)				
ไม่ปลูก	76	81.7	8	40.0
น้อยกว่า 1 ไร่	7	7.6	5	25.0
1 – 2 ไร่	6	6.5	3	15.0
3 – 4 ไร่	3	3.2	3	15.0
มากกว่า 5 ไร่	1	1.1	1	5.0
พันธุ์หญ้าที่ปลูก				
หญ้านวล	12	12.9	0	0.0
รูชี้	1	1.1	0	0.0
เนเปียร์	4	4.3	12	60.0

จากตารางที่ 4.10 การปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.8.1 โคปล่อยฝูง เกษตรกรปลูกหญ้าเลี้ยงโคน้อยกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 7.6 ปลูกจำนวน 1-2 ไร่ ร้อยละ 6.5 ปลูกหญ้า 3-4 ไร่ ร้อยละ 3.2 และปลูกหญ้ามักกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 1.1 พันธุ์หญ้าส่วนใหญ่ที่เกษตรกรปลูกคือหญ้านวลร้อยละ 12.9 หญ้าเนเปียร์ร้อยละ 4.3 และหญ้ารูชี้เพียงร้อยละ 1.1 เท่านั้น

2.8.2 โคขังคอก เกษตรกรปลูกหญ้าเลี้ยงโคน้อยกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 25.0 ปลูกหญ้าจำนวน 1-2 ไร่ ร้อยละ 15.0 ปลูกหญ้า 3-4 ไร่ ร้อยละ 15.0 มากกว่า 5 ไร่เพียงร้อยละ 5.0 เกษตรกรมีการปลูกหญ้าไว้ให้โค ร้อยละ 60.0 โดยทั้งหมดนั้นปลูกหญ้านพันธุ์เนเปียร์

2.9 แหล่งน้ำหลัก

แหล่งน้ำหลักที่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอกใช้เลี้ยงโคเนื้อ ผลดังตาราง

ตารางที่ 4.11 แหล่งน้ำหลัก

แหล่งน้ำหลัก	โคปล่อยุ้ง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
น้ำประปา	11	11.8	0	0.0
น้ำบาดาล	27	29.1	20	100.0
น้ำบ่อขุด	7	7.5	0	0.0
น้ำแหล่งธรรมชาติ	48	51.6	0	0.0

จากตารางที่ 4.11 การปลูกพืชอาหารสัตว์สำหรับโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยุ้งและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.9.1 โคปล่อยุ้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งน้ำธรรมชาติในการเลี้ยงโคร้อยละ 51.6 รองลงมาคือ น้ำบาดาล น้ำประปา และน้ำบ่อขุดคิดเป็นร้อยละ 29.1 11.8 และ 7.5 ตามลำดับ

2.9.2 โคขังคอก แหล่งน้ำที่ใช้นั้นได้แก่น้ำบาดาลทั้งหมด

2.10 การจัดการด้านพันธุ์โค

การจัดการด้านพันธุ์โคเนื้อของเกษตรกร ได้แก่ รูปแบบการผสมพันธุ์โค การเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทดแทน อัตราการให้ลูกเฉลี่ย และการคัดโคสาวออกจากฝูง ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 การจัดการด้านพันธุ์โค

การจัดการด้านพันธุ์โค	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การผสมพันธุ์โค	(n=93)		(n=10)	
พ่อพันธุ์คุมฝูง	90	96.8	8	80.0
จูงผสม	1	1.1	1	10.0
ผสมเทียม	2	2.2	1	10.0
การเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทดแทน	(n=90)		(n=8)	
1 ปี/ครั้ง	2	2.2	0	0.0
2 ปี/ครั้ง	6	6.5	0	0.0
3 ปี/ครั้ง	38	40.8	3	37.5
4 ปี/ครั้ง	32	34.4	3	37.5
5 ปี/ครั้ง	10	10.7	2	25.0
6 ปี/ครั้ง	2	2.2	0	0.0
อัตราการให้ลูกเฉลี่ย	(n=93)		(n=10)	
ปีละ 1 ตัว	48	52.2	8	80.0
3 ปี 2 ตัว	42	45.7	2	20.0
2 ปี 1 ตัว	2	2.2	0	0.0
มากกว่า 2 ปี 1 ตัว	1	1.1	0	0.0
การคัดโคสาวออก				
ไม่มี	53	58.1	14	70.0
มี	40	43.0	6	30.0

จากตารางที่ 4.12 การจัดการด้านพันธุ์โคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.10.1 โคปล้อยฝูง

การผสมพันธุ์โค เกษตรกรใช้พ่อพันธุ์ควมฝูงร้อยละ 96.8 ยังมีการผสมพันธุ์โดยการจูงผสมร้อยละ 1.1 ผสมเทียมโคร้อยละ 2.2

การเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทดแทน เกษตรกรที่เลี้ยงโคแม่พันธุ์ และมีโคพ่อพันธุ์ควมฝูงจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทดแทนไว้ควมฝูงเพื่อป้องกันการผสมพันธุ์ในสายเลือดเดียวกัน ภาษาชาวบ้านเรียกว่าเลือดชิด เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 40.8 เปลี่ยนพ่อพันธุ์ทุกๆ 3 ปี เกษตรกรร้อยละ 34.4 เปลี่ยนพ่อพันธุ์ 4 ปีต่อครั้ง เปลี่ยนพ่อพันธุ์ 5 ปีต่อครั้ง มีร้อยละ 10.7 เปลี่ยนพ่อพันธุ์ 2 ปีต่อครั้ง ร้อยละ 6.5 และเปลี่ยนพ่อพันธุ์ปีละ 1 ครั้งร้อยละ 2.2

อัตราการให้ลูกเฉลี่ย อัตราการให้ลูกเฉลี่ย ปีละ 1 ตัว ร้อยละ 52.2 อัตราการให้ลูก 3 ปี 2 ตัว ร้อยละ 45.7 ให้ลูก 2 ปี 1 ตัว และ อัตราการให้ลูกมากกว่า 2 ปี 1 ตัว ร้อยละ 2.2 และ 1.1 ตามลำดับ

การคัดโคสาวออก จากการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เลี้ยงโคปล้อยฝูงมีการคัดโคสาวออกจากฝูงร้อยละ 43.0 ในกรณีผสมพันธุ์ติดยาก หรือประสบอุบัติเหตุเจ็บป่วย

2.10.2 โคขังคอก

การผสมพันธุ์โค เกษตรกรที่เลี้ยงโคขังคอก มีพ่อพันธุ์ควมฝูงร้อยละ 80.0 รองลงมาคือจูงผสมและผสมเทียมเพียง ร้อยละ 10.0 เช่นเดียวกัน

การเปลี่ยนพ่อพันธุ์ทดแทน เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 37.5 เปลี่ยนพ่อพันธุ์ทุกๆ 3 ปี และเปลี่ยนพ่อพันธุ์ 4 ปี/ครั้ง การเปลี่ยนพ่อพันธุ์ 5 ปี/ครั้ง เพียงร้อยละ 25.0 เท่านั้น

อัตราการให้ลูกโคเฉลี่ย พบว่าอัตราการให้ลูกโคขังคอกเฉลี่ยปีละ 1 ตัว ร้อยละ 80.0 อัตราการให้ลูก 3 ปี 2 ตัว มีร้อยละ 20.0

การคัดโคสาวออก ในโคขังคอกร้อยละ 30.0 มีการคัดโคสาวที่ผิดปกติออกเช่นกัน

2.11 การสุขาภิบาลและการรักษาโรค

การสุขาภิบาลและการรักษาโรคโคเนื้อของเกษตรกรที่เลี้ยงโคปล้อยฝูงและโคขังคอก ได้แก่ การตรวจโรคก่อนนำเข้าคอก การป้องกันโรค โรคระบาดที่เกษตรกรพบ วิธีการจัดการโคเป็นโรคของเกษตรกร และหน่วยงานที่ให้ความรู้เรื่องยา ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 การสุขาภิบาลและการรักษาโรค

การสุขาภิบาลและการรักษาโรค	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การตรวจโรคก่อนนำเข้าคอก				
ไม่ได้ตรวจ	85	91.4	20	100.0
ตรวจโค	8	8.6	0	0.0
การป้องกันโรค^{1/}				
วัคซีนปากและเท้าเปื่อย	79	84.9	20	100.0
ยาถ่ายพยาธิ 1 ครั้ง / ปี	37	39.8	3	65.0
2 ครั้ง / ปี	8	8.6	4	20.0
ยาฆ่าเห็บ 1 ครั้ง / ปี	11	11.8	1	5.0
2 ครั้ง / ปี	9	9.7	0	0.0
ยาบำรุง 1 ครั้ง / ปี	15	16.1	15	75.0
ฮอร์โมน ยาเหน็บหู	1	1.1	5	25.0
โรคระบาดที่พบ				
	(n=32)		(n=12)	
ปากและเท้าเปื่อย	28	87.5	12	100.0
คอบวม	3	9.4	0	0.0
ไข้ขา	1	3.1	0	0.0
การจัดการโคเป็นโรค				
จำหน่าย	3	3.2	1	5.0
สัตว์แพทย์	30	32.3	5	25.0
รักษาเอง	39	41.9	3	15.0
อาสาปศุสัตว์ป้องกันโรค	21	22.6	11	55.0
หน่วยงานให้ความรู้เรื่องยา				
	(n=30)		(n=5)	
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอ	24	80.0	5	100.0
ผู้นำท้องถิ่น	3	10.0	0	0.0
อาสาปศุสัตว์ป้องกันโรค	3	10.0	0	0.0

หมายเหตุ: ^{1/} เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.13 การสุขภาพและการรักษาโรคโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.11.1 โคปล่อยฝูง

การตรวจโรคก่อนนำเข้าคอก เกษตรกรที่เลี้ยงโคปล่อยฝูงไม่ได้ตรวจโรคโคก่อนนำเข้าคอก คิดเป็นร้อยละ 91.4 มีเพียงร้อยละ 8.6 เท่านั้นที่ตรวจโรคก่อนนำเข้าคอก

การป้องกันโรค เกษตรกรมีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคและทำวัคซีนร้อยละ 84.9 ถ่ายพยาธิ 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 39.8 ถ่ายพยาธิ 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 8.6 ฆ่าเห็บ 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 11.8 ฆ่าเห็บ 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 9.7 ยาบำรุง 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 16.1 ใช้ฮอร์โมนเหน็บหูเพียงร้อยละ 1.1

โรคระบาดที่พบ แม้ส่วนใหญ่จะทำการฉีดวัคซีนแต่จากการศึกษาพบโรคระบาดบ้าง อาทิเช่น โรคปากและเท้าเปื่อย ร้อยละ 87.5 โรคคอบวมร้อยละ 9.4 เป็นไขขามร้อยละ 3.1

การจัดการโคเป็นโรค เกษตรกรจัดการกับโคเป็นโรคโดยการรักษาเองเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 41.9 ตามสัตวแพทย์ ร้อยละ 32.3 ตามอาสาปศุสัตว์ป้องกันโรคร้อยละ 22.6 และจำหน่ายออกร้อยละ 3.2

หน่วยงานให้ความรู้เรื่องยา หน่วยงานให้ความรู้เรื่องยาแก่เกษตรกรได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอร้อยละ 80.0 รองลงมาได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น และอาสาปศุสัตว์ป้องกันโรค ร้อยละ 10.0 เท่ากัน

2.11.2 โคขังคอก

การตรวจโรคก่อนนำเข้าคอก เกษตรกรที่เลี้ยงโคขังคอกไม่มีการตรวจโรคโคก่อนนำเข้าคอก

การป้องกันโรค เกษตรกรทุกรายทำวัคซีนป้องกันโรคและทำวัคซีน ยาถ่ายพยาธิ 1 ครั้งต่อปี มีเพียงร้อยละ 65.0 ถ่ายพยาธิ 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 20.0 ฆ่าเห็บ 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 5.0 ยาบำรุง 1 ครั้งต่อปี ร้อยละ 75.0 และใช้ฮอร์โมนเหน็บหูถึงร้อยละ 25.0

โรคระบาดที่พบ จากการศึกษพบโรคปากเท้าเปื่อยร้อยละ 100.0

การจัดการโคเป็นโรค เกษตรกรจัดการโดยตามอาสาปศุสัตว์ป้องกันโรค ร้อยละ 55.0 ตามสัตวแพทย์ร้อยละ 25.0 รักษาเองเพียงร้อยละ 15.0 และจำหน่ายออกร้อยละ 5.0

หน่วยงานที่ให้ความรู้เรื่องยา เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอเป็นผู้ให้ความรู้เรื่องยาแก่เกษตรกรทั้งหมด

2.12 การจัดการด้านสุขภาพโคเนื้อ

การจัดการด้านสุขภาพโคเนื้อของเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอกและโคเนื้อแบบปล่อยฝูง ได้แก่ การตอนโค การทำเครื่องหมายโค การทำทะเบียนบันทึก และการกำจัดมูลโค ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 การจัดการด้านสุขภาพ

การจัดการด้านสุขภาพ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การตอนโค				
ไม่ได้ตอน	93	100.0	19	95.0
ตอน	0	0.0	1	5.0
การทำเครื่องหมายโค				
ติดเบอร์ที่หู	18	19.4	12	60.0
การตีตรา	1	1.1	0	0.0
ไม่ได้ทำ	74	79.6	8	40.0
การทำทะเบียนบันทึก				
ไม่ได้ทำ	87	93.5	20	100.0
ทำ	6	6.5	0	0.0
การกำจัดมูลโค^{1/}				
ปล่อยสู่แปลงหญ้า/พืชไร่	38	40.9	17	85.0
ตากแห้งขาย	47	50.5	4	20.0
ไม่กำจัด	15	16.1	3	15.0

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.14 การจัดการด้านสุขภาพ โคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

2.12.1 โคปลอยฝูง

การตอนโค ในโคปลอยฝูงไม่มีการตอนโคแต่อย่างใด

การทำเครื่องหมายโค ส่วนใหญ่เกษตรกรทำเครื่องหมายโคโดยการติดเบอร์ที่หูร้อยละ 19.4 ตีตรา ร้อยละ 1.1 ไม่ได้ทำเครื่องหมายใดๆโคถึงร้อยละ 79.6 เนื่องจากทางกรมปศุสัตว์มีการแจกเบอร์ติดหูโคให้แก่เกษตรกรโดยผ่านทางอาสาปศุสัตว์ป้องกันโรค แต่ไม่มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดหูให้มาด้วยจึงไม่สามารถติดเครื่องหมายโคได้

การทำทะเบียนบันทึก เกษตรกรร้อยละ 93.5 ไม่ได้ทำทะเบียนบันทึก มีเพียงร้อยละ 6.5 เท่านั้นที่ทำทะเบียนบันทึก

การกำจัดมูลโค กำจัดมูลโคโดยการตากแห้งแล้วขายร้อยละ 50.5 ปล่อยมูลโคสู่แปลงหญ้าหรือพืชไร่ร้อยละ 40.9

2.12.2 โคขังคอก

การตอนโค ในโคขังคอกมีการตอนเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น

การทำเครื่องหมายโค มีการทำเครื่องหมายโดยการติดเบอร์หู ร้อยละ 60. เกษตรกรไม่ได้ทำเครื่องหมายใดๆ ร้อยละ 40.0

การทำทะเบียนบันทึก จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรไม่มีการทำทะเบียนบันทึก

การกำจัดมูลโค เกษตรกรจัดการมูลโคโดยการปล่อยสู่แปลงหญ้าหรือพืชไร่ร้อยละ 85.0 และตากแห้งแล้วขายร้อยละ 20.0 เท่านั้น

ตอนที่ 3 การตลาดโคเนื้อของเกษตรกร

จากการศึกษาการตลาดของโคเนื้อ ประกอบด้วย ช่วงอายุและน้ำหนักโคที่ขาย การจำหน่ายโค ช่องทางการจำหน่าย วิธีการจำหน่าย ผู้ตัดสินใจด้านราคา การรับเงิน และปัญหาด้านการตลาด สรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

3.1 การจำหน่ายโคเนื้อ

การจำหน่ายโคเนื้อแบบปลอยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก ได้แก่ ช่วงอายุโคเนื้อที่เกษตรกรขาย และช่วงน้ำหนักโคที่เกษตรกรขาย ผลการศึกษาตามตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 การจำหน่ายโคเนื้อ

การจำหน่ายโคเนื้อ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงอายุโคที่ขาย				
แรกเกิด - ไม่เกิน 1 ปี	6	6.5	0	0.0
1 ปี - ไม่เกิน 2 ปี	66	71.0	7	35.0
2 ปี - ไม่เกิน 3 ปี	19	20.5	13	65.0
3 ปี - ไม่เกิน 4 ปี	2	2.2	0	0.0
ช่วงน้ำหนักโคที่ขาย				
น้อยกว่า 200 กก.	28	30.1	1	5.0
201-300 กก.	58	62.4	8	40.0
301-400 กก.	7	7.6	4	20.0
400-500 กก.	0	0.0	6	30.0
มากกว่า 500 กก.	0	0.0	1	5.0

จากตารางที่ 4.15 การจำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 โคปล่อยฝูง เกษตรกรขายโคช่วงอายุ 1 ปี - ไม่เกิน 2 ปี ร้อยละ 71.0 ส่วนมากเป็นโครุ่นเพศผู้อายุ 2 ปี - ไม่เกิน 3 ปี ร้อยละ 20.5 ขายโคที่อายุแรกเกิด – ไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 6.5 และโคที่อายุ 3 ปี - ไม่เกิน 4 ปี ร้อยละ 2.2 ซึ่งโคที่ขายนั้นน้ำหนัก 201-300 กิโลกรัม ร้อยละ 62.4 น้ำหนักน้อยกว่า 200 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 30.1 และน้ำหนัก 301-400 กิโลกรัม เพียงร้อยละ 7.6

3.1.2 โคขังคอก เกษตรกรขายโคส่วนใหญ่ในช่วงอายุ 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปี ร้อยละ 65.0 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 1 ปี - ไม่เกิน 2 ปี ร้อยละ 35.0 น้ำหนักโคที่ขายร้อยละ 40.0 เป็นโคน้ำหนัก 201-300 กิโลกรัม อีกร้อยละ 30 เป็นโคที่มีน้ำหนัก 401-500 กิโลกรัม รองลงมา ร้อยละ 20.0 เป็นโคน้ำหนัก 301-400 กิโลกรัม โคที่น้ำหนักน้อยกว่า 200 กิโลกรัม และโคที่น้ำหนักมากกว่า 500 กิโลกรัมขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 5.0 เช่นเดียวกัน

3.2 วิธีการจำหน่ายโคเนื้อ

วิธีการจำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกร ได้แก่ช่องทางการจำหน่ายโคเนื้อ และลักษณะการจำหน่ายโคเนื้อ ของเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอก และโคเนื้อแบบปล่อยฝูง

ตารางที่ 4.16 วิธีการจำหน่ายโคเนื้อ

วิธีการจำหน่าย	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่องทางการจำหน่าย				
พ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์ม	90	96.8	20	100.0
นำไปขายที่ตลาดนัด	2	2.2	0	0.0
ส่งโรงฆ่าสัตว์โดยตรง	1	1.1	0	0.0
ลักษณะการจำหน่าย				
ชั่งน้ำหนัก	0	0.0	3	15.0
เหมาตัว	92	98.9	17	85.0
เหมาฝูง	1	1.1	0	0.0

จากตารางที่ 4.16 วิธีการจำหน่ายโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 โคปล่อยฝูง ช่องทางการจำหน่ายโคเนื้อ มีพ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์มโคฝูง ร้อยละ 96.8 นำไปขายที่ตลาดนัดร้อยละ 2.2 และส่งโรงฆ่าสัตว์โดยตรงร้อยละ 1.1 วิธีการจำหน่ายโคเนื้อ ร้อยละ 98.9 ขายแบบเหมาตัวคือตามแต่ผู้ซื้อกับผู้ขายจะตกลงราคากันจนกว่าจะพอใจกันทั้งสองฝ่าย และร้อยละ 1.1 ขายแบบเหมาฝูง

3.2.2 โคขังคอก พ่อค้ามารับซื้อที่ฟาร์มทั้งหมดร้อยละ 85.0 ขายแบบตีราคาตัว ร้อยละ 15.0 ใช้วิธีการขายโดยการชั่งน้ำหนัก มีการตกลงราคากันไว้ก่อนว่าจะขายกิโลละเท่าใด ซึ่งราคาก็จะแตกต่างกันไปตามขนาดน้ำหนักของโค

3.3 การตัดสินใจจำหน่ายโคเนื้อ

การตัดสินใจด้านราคาจำหน่ายโคเนื้อและการรับเงินในการซื้อขายโคเนื้อของเกษตรกร ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 การตัดสินใจด้านราคาและการรับเงินในการซื้อขายโคเนื้อ

รายการ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ตัดสินใจด้านราคาขาย	(n=43)		(n=20)	
ผู้ขาย	9	21.0	1	5.0
ผู้ซื้อ	18	41.8	11	55.0
ทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย	16	37.2	8	40.0
การรับเงินในการซื้อขาย				
รับทันที	86	92.5	20	100.0
หลังจากขาย 2-3 วัน	5	5.4	0	0.0
แล้วแต่จะตกลงกัน	2	2.2	0	0.0

จากตารางที่ 4.17 การตัดสินใจด้านราคาและการรับเงินในการซื้อขายโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 โคปล่อยฝูง เกษตรกรร้อยละ 37.2 คิดว่าทั้งผู้ซื้อและผู้ขายเป็นผู้ตัดสินใจด้านราคาขายเท่าๆกัน อีกร้อยละ 41.8 คิดว่าผู้ซื้อเป็นผู้ตัดสินใจด้านราคาขายและร้อยละ 21.0 คิดว่าผู้ขายเป็นผู้ตัดสินใจด้านราคาขาย เกษตรกรร้อยละ 92.5 รับเงินทันทีหลังจากที่พ่อค้ามาซื้อไคร้อยละ 5.4 รับเงินหลังจากขายไปแล้ว 2-3 วันและอีกร้อยละ 2.2 แล้วแต่เกษตรกรจะตกลงกับพ่อค้า

3.3.2 โคขังคอก เกษตรกรร้อยละ 55.0 คิดว่าผู้ซื้อเป็นผู้ตัดสินใจด้านราคา ร้อยละ 40.0 คิดว่าผู้ตัดสินใจด้านราคาขายทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย และร้อยละ 5.0 คิดว่าผู้ขายเองที่เป็นผู้ตัดสินใจด้านราคาขายผู้เลี้ยงโคขังคอกทุกรายรับเงินทันทีหลังจากที่พ่อค้ามาซื้อโค

ตอนที่ 4 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตโคเนื้อ

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตโคเนื้อจะแบ่งตามลักษณะหรือรูปแบบการเลี้ยง ซึ่งแบ่งออกเป็นการเลี้ยงแม่โคเพื่อผลิตลูก การเลี้ยงโครุ่นในโคปล่อยฝูง และการเลี้ยงแบบขังคอก การวิเคราะห์จะพิจารณาต้นทุนทั้งในรูปเงินสดและไม่เป็นเงินสด โดยแบ่งต้นทุนออกเป็น 2 ประเภท คือ ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ดังนี้

4.1 ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าพันธุ์โค ค่าอาหารข้น ค่าอาหารหยาบ ค่าแรงงาน ค่ายาป้องกันและรักษาโรค ค่าผสมพันธุ์ ค่าน้ำ-ไฟฟ้าและอื่นๆ ค่าขนส่ง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซื้ออุปกรณ์ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ และค่าเสียโอกาสเงินลงทุน

4.2 ด้านต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้ที่ดิน (คิดตามราคาค่าเช่า) ค่าเสื่อมโรงเรือน ค่าเสื่อมเครื่องมือและอุปกรณ์ ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์ ค่าเสื่อมแม่พันธุ์ ค่าเสียโอกาสแม่พันธุ์ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้

4.3 รายได้ หมายถึง รายได้ทั้งหมดที่ผู้ผลิตได้รับจากการขายผลผลิตคือ ลูกโค โคเนื้อ หรือแม่พันธุ์ พ่อพันธุ์ รวมทั้งรายได้จากผลพลอยได้คือ มูลโค แล้วนำผลต่างระหว่างรายได้และต้นทุนมาวิเคราะห์หาผลกำไร

ตารางที่ 4.18 ต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบโคขังคอก อายุ 1 ปีครึ่ง – 2 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 4 เดือน

รายการ	บาท/ตัว			ร้อยละ
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนผันแปร	18,133	1,118	19,251	99.1
ค่าพันธุ์โค	12,650	-	12,650	65.0
ค่าอาหารข้น	4,560	-	4,560	23.5
ค่าอาหารหยาบ	110	130	240	1.2
ค่าแรงงาน	-	450	450	2.3
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	115	-	115	0.6
ค่าน้ำ-ไฟฟ้า	44	-	44	0.2
ค่าขนส่ง/ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	386	-	386	2.0
ค่าซื้ออุปกรณ์ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	50	-	50	0.3
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้/ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน 238%	218	538	756	3.9
ต้นทุนคงที่	5	161	166	0.8
ค่าใช้ที่ดิน	5	16	21	0.1
ค่าเสื่อมคอกโรงเรือน และอุปกรณ์	-	98	98	0.5
ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์	-	47	47	0.2
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	18,138	1,279	19,417	100.0
ราคาโคเนื้อที่ขายได้	20,500	-	20,500	-
รายได้จากการขายมูลโค	150	-	150	-
รายได้รวม	20,650	-	20,650	-
กำไร	2,517	-	1,233	-

หมายเหตุ: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.18 การคิดคำนวณหาต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบโคขังคอก อายุ 1 ปีครึ่ง – 2 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 4 เดือน พบว่าต้นทุนส่วนใหญ่ของเกษตรกรเป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 99.1 ได้แก่ ค่าพันธุ์โคร้อยละ 65.0 รองลงมาคือค่าอาหารข้นร้อยละ 23.5 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด

ส่วนใหญ่เป็นค่าเสียโอกาสเงินลงทุน และต้นทุนด้านแรงงานเพราะเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือน ส่วนต้นทุนคงที่มีเพียงร้อยละ 0.8 เท่านั้น รายได้ของเกษตรกรมาจากการจำหน่ายโคเนื้อและมูลโค เกษตรกรมีรายได้รวม 20,650 บาทต่อตัว มีต้นทุนที่เป็นเงินสด 18,138 บาทต่อตัว ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 2,517 บาทต่อตัว

ตารางที่ 4.19 ต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบโคขังคอก อายุ 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 4 เดือน

รายการ	บาท/ตัว			ร้อยละ
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนผันแปร	19,293	798	20,091	98.1
ค่าพันธุ์โค	13,666	-	13,666	67.1
ค่าอาหารข้น	4,600	-	4,600	22.6
ค่าอาหารหยาบ	220	147	367	1.8
ค่าแรงงาน	-	548	548	2.7
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	153	-	153	0.8
ค่าน้ำ-ไฟฟ้าและอื่นๆ	49	-	49	0.2
ค่าขนส่ง/ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	336	-	336	1.6
ค่าซื้ออุปกรณ์ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	50	-	50	0.2
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้/ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน 238%	219	103	322	1.6
ต้นทุนคงที่	35	221	256	1.2
ค่าใช้ที่ดิน	35	97	132	0.6
ค่าเสื่อมคอกโรงเรือน และอุปกรณ์	-	63	63	0.3
ค่าเสียโอกาสโรงเรือนและอุปกรณ์	-	61	61	0.3
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	19,328	1,019	20,347	100.0
ราคาโคเนื้อที่ขายได้	21,333	-	21,333	-
รายได้จากการขายมูลโค	150	-	150	-
รายได้รวม	21,483	-	21,483	-
กำไร	2,190	-	1,136	-

หมายเหตุ: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.19 การคิดคำนวณหาต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบโคขังคอก อายุ 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 4 เดือน พบว่าต้นทุนส่วนใหญ่ของเกษตรกรเป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 98.8 ได้แก่ค่าพันธุ์โคร้อยละ 67.1 รองลงมาคือ ค่าอาหารขังร้อยละ 22.6 ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด ส่วนใหญ่เป็นค่าเสียโอกาสเงินลงทุน และค่าแรงงานเพราะเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือน ส่วนต้นทุนคงที่มีเพียงร้อยละ 1.2 เท่านั้น รายได้ของเกษตรกรมาจากการจำหน่ายโคเนื้อและมูลโค เกษตรกรมีรายได้รวม 21,483 บาทต่อตัว มีต้นทุนที่เป็นเงินสด 19,328 บาทต่อตัว มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 2,190 บาทต่อตัว

ตารางที่ 4.20 ต้นทุนการผลิตโคเนื้อ รูปแบบโคปล่อยฝูง อายุ 1 ปี – 1 ปีครึ่ง ระยะเวลาการเลี้ยง 1 ปี – 1 ปีครึ่ง

รายการ	บาท/ตัว			ร้อยละ
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนผันแปร	397	2,152	2,549	59.4
ค่าอาหารหยาบ	161	75	236	5.5
ค่าแรงงาน	-	1,937	1,937	45.2
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	55	-	55	1.3
ค่าน้ำ-ไฟฟ้าและอื่นๆ	45	-	45	1.0
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	86	-	86	2.0
ค่าซื้ออุปกรณ์ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	50	-	50	1.2
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน 2.38%	-	140	140	3.3
ต้นทุนคงที่	70	1,670	1,740	40.5
ค่าใช้ที่ดิน	70	130	200	4.7
ค่าเสื่อมโรงเรือน และอุปกรณ์	-	250	250	5.8
ค่าเสื่อมแม่พันธุ์	-	1,000	1,000	23.3
ค่าเสียโอกาส โรงเรือน และอุปกรณ์	-	290	290	6.8
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	467	3,822	4,289	100.0
ราคาโคเนื้อที่ขายได้	8,000	-	8,000	-
กำไร	7,603	-	3,711	-

หมายเหตุ: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.20 การคิดคำนวณหาต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบปล่อยฝูงอายุ 1 ปี – 1 ปีครึ่ง ระยะเวลาการเลี้ยง 1 ปี – 1 ปีครึ่ง พบว่าต้นทุนส่วนใหญ่ของเกษตรกรเป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 59.4 ได้แก่ ค่าแรงงานร้อยละ 45.2 รองลงมาคือค่าอาหารหยาบร้อยละ 5.5 ส่วนใหญ่แล้วเป็นต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด เช่นค่าแรงงานเพราะเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือน ส่วนต้นทุนคงที่มีร้อยละ 40.5 ส่วนใหญ่ได้แก่ค่าเสื่อมแม่พันธุ์ รายได้ของเกษตรกรมาจากการจำหน่ายโคเนื้อ เกษตรกรมีรายได้รวม 8,000 บาทต่อตัว มีต้นทุนที่เป็นเงินสด 467 บาทต่อตัว มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 7,603 บาทต่อตัว

ตารางที่ 4.21 ต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบโคปล่อยฝูง อายุ 1 ปีครึ่ง – ไม่เกิน 2 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 1 ปีครึ่ง – ไม่เกิน 2 ปี

รายการ	บาท/ตัว			ร้อยละ
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนแปร	747	2,391	3,138	71.6
ค่าอาหารหยาบ	304	-	304	7.0
ค่าแรงงาน	-	2,189	2,189	50.0
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	75	-	75	1.7
ค่าน้ำ-ไฟฟ้าและอื่นๆ	75	-	75	1.7
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	218	-	218	5.0
ค่าซื้ออุปกรณ์ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	75	-	75	1.7
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน 2.38 %	-	202	202	4.6
ต้นทุนคงที่	12	1,233	1,245	28.4
ค่าใช้ที่ดิน	12	28	40	0.9
ค่าเสื่อมโรงเรือน และอุปกรณ์	-	69	69	1.6
ค่าเสื่อมแม่พันธุ์	-	1,000	1,000	23.0
ค่าเสียโอกาส โรงเรือน และอุปกรณ์	-	136	136	3.1
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	759	3,624	4,383	
ราคาโคเนื้อที่ขายได้	12,000		12,000	-
รายได้จากการขายมูลโค	40		40	
รายได้รวม	12,040		12,040	-
กำไร	11,293		7,657	

หมายเหตุ: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.21 การคิดคำนวณหาต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบปล่อยฝูงอายุ 1 ปีครึ่ง – ไม่เกิน 2 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 1 ปีครึ่ง – ไม่เกิน 2 ปี พบว่าต้นทุนส่วนใหญ่ของเกษตรกรเป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 71.6 ได้แก่ค่าแรงงานร้อยละ 50.0 รองลงมาคือค่าอาหารหยาบร้อยละ 7.0

ส่วนใหญ่แล้วเป็นต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด เช่นค่าแรงงานเพราะเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือน ส่วนต้นทุนคงที่มีร้อยละ 28.4 ส่วนใหญ่ได้แก่ค่าเสื่อมแม่พันธุ์ รายได้ของเกษตรกรมาจากการจำหน่าย มูลโค และโคเนื้อ เกษตรกรมีรายได้รวม 12,040 บาทต่อตัว มีต้นทุนที่เป็นเงินสด 759 บาทต่อตัว มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 11,293 บาทต่อตัว

ตารางที่ 4.22 ต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบโคปล่อยฝูงอายุ 2ปี – ไม่เกิน 3ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 2ปี – ไม่เกิน 3ปี

รายการ	บาท/ตัว			ร้อยละ
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	
ต้นทุนแปร	2,683	5,125	7,808	84.9
ค่าอาหารหยาบ	2,083	-	2,083	22.6
ค่าแรงงาน	-	4,500	4,500	49.0
ค่ายาป้องกันและรักษาโรค	100	-	100	1.1
ค่าน้ำ-ไฟฟ้าและอื่นๆ	200	-	200	2.2
ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	200	-	200	2.2
ค่าซื้ออุปกรณ์ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	100	-	100	1.1
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน 2.38%	-	625	625	6.8
ต้นทุนคงที่	25	1,367	1,392	15.1
ค่าใช้ที่ดิน	25	58	83	0.9
ค่าเสื่อมโรงเรือน และอุปกรณ์	-	277	277	2.7
ค่าเสื่อมแม่พันธุ์	-	1,000	1,000	11.0
ค่าเสียโอกาส โรงเรือน และอุปกรณ์	-	32	32	0.6
รวมต้นทุนการผลิตทั้งหมด	2,708	6,492	9,200	
ราคาโคเนื้อที่ขายได้	15,000	-	15,000	-
รายได้จากการขายมูลโค	81		81	
รายได้รวม	15,081	-	15,081	-
กำไร	12,398		5,881	

หมายเหตุ: จากการสำรวจ

จากตารางที่ 4.22 การคิดคำนวณหาต้นทุนการผลิตโคเนื้อรูปแบบปล่อยฝูงอายุ 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปี ระยะเวลาการเลี้ยง 2 ปี – ไม่เกิน 3 ปี พบว่าต้นทุนส่วนใหญ่ของเกษตรกรเป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 84.9 ได้แก่ ค่าแรงงานร้อยละ 49.0 รองลงมาคือ ค่าอาหารหยาบร้อยละ 22.6 ส่วนใหญ่แล้วเป็นต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด เช่นค่าแรงงานเพราะเกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือน ส่วนต้นทุนคงที่มีร้อยละ 15.1 ส่วนใหญ่ได้แก่ค่าเสื่อมแม่พันธุ์ รายได้ของเกษตรกรมาจากการจำหน่ายมูลโค และโคเนื้อได้แก่ ลูกโค แม่โค และพ่อโคปลดระวาง เกษตรกรมีรายได้รวม 15,081 บาทต่อตัว มีต้นทุนที่เป็นเงินสด 2,708 บาทต่อตัว มีผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 12,398 บาทต่อตัว

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจและแนวโน้มในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

5.1 ความพึงพอใจในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร

ความพึงพอใจกับรายได้ในการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก ดังตารางที่ 4.23 ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.23 ความพึงพอใจกับรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อ

ความพึงพอใจกับรายได้	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พอใจมาก	18	19.4	1	5.0
พอใจปานกลาง	63	67.7	19	95.0
พอใจน้อย	11	11.8	0	0.0
ไม่พอใจ	1	1.1	0	0.0

จากตารางที่ 4.23 ความพึงพอใจกับรายได้จากการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 โคปลอยฟูง เกษตรกรพึงพอใจมากกับรายได้เพียงร้อยละ 19.4 เท่านั้น มีความพึงพอใจปานกลางร้อยละ 67.7 เกษตรกรพอใจน้อยร้อยละ 11.8 และไม่พอใจ เพียงร้อยละ 1.1

5.1.2 โคขังคอก เกษตรกรมีความพึงพอใจมากกับรายได้ร้อยละ 5.0 เท่านั้น มีความพึงพอใจปานกลางถึงร้อยละ 95.0

5.2 แนวโน้มการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอนาคต

แนวโน้มการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในอนาคต ของเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบ ปล่อยฟูงและโคเนื้อแบบขังคอก ได้แก่การตัดสินใจในอนาคตว่าเลี้ยงโคเท่าเดิม หรือเลี้ยงโคเพิ่มขึ้น ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.24 แนวโน้มการเลี้ยงโคเนื้อในอนาคตของเกษตรกร

แนวโน้มการเลี้ยงโคเนื้อ	โคปล่อยฟูง	โคขังคอก
เลี้ยงเท่าเดิม	58.8	70.0
เลี้ยงมากขึ้น	15.2	15.0
เลี้ยงน้อยลง	19.5	15.0
เลิกเลี้ยง	6.5	0
เหตุผลที่เลี้ยงมากขึ้น		
ราคาสูงใจ	7.5	10.0
แหล่งจำหน่ายธรรมชาติสมบูรณ์	1.1	0
แรงงานมีพร้อม	1.1	0
การตลาดดีขายง่าย	1.1	0
มีความรู้ในการจัดการ	2.2	0
ผสมเทียมดีง่าย	1.1	5.0
อื่น ๆ	1.1	0

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

แนวโน้มการเลี้ยงโคนม	โคปล่อยฝูง	โคขังคอก
เหตุผลที่เลี้ยงน้อยลง		
พันธุ์โคราคาแพง	2.2	0
เลี้ยงนาน	1.1	0
แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด	11.8	5.0
ขาดแคลนแรงงาน	2.2	-
อื่น ๆ	2.2	10.0
เหตุผลที่เลิกเลี้ยง		
พันธุ์โคราคาแพง	1.1	0
ขาดแคลนแรงงาน	5.4	0

จากตารางที่ 4.24 แนวโน้มการเลี้ยงโคนมในอนาคตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 โคปล่อยฝูง

เลี้ยงเท่าเดิม โดยแนวโน้มในอนาคตเกษตรกรจะคงเลี้ยงโคเท่าเดิมร้อยละ 58.8

เลี้ยงมากขึ้น เลี้ยงมากขึ้น ร้อยละ 15.2 เนื่องจากราคาจูงใจร้อยละ 7.5 มีความรู้ในการจัดการร้อยละ 2.2 มีแหล่งหญ้าธรรมชาติสมบูรณ์ แรงงานมีพร้อม การตลาดดีขายง่าย และผสมเทียมดีง่าย อย่างละร้อยละ 1.1

เลี้ยงน้อยลง เกษตรกรที่เลือกการเลี้ยงน้อยลงในอนาคต ร้อยละ 19.5 เนื่องจากแหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัดร้อยละ 11.8 ขาดแคลนแรงงานและพันธุ์โคราคาแพง ร้อยละ 2.2 เพราะต้องเลี้ยงระยะเวลานานร้อยละ 1.1

เลิกเลี้ยง เกษตรกรที่เลือกการเลิกเลี้ยงในอนาคตร้อยละ 6.5 เนื่องจากขาดแคลนแรงงานร้อยละ 5.4 และพันธุ์โคราคาแพงร้อยละ 1.1

5.2.2 โคขังคอก

เลี้ยงเท่าเดิม โดยแนวโน้มในอนาคตจะคงเลี้ยงเท่าเดิมร้อยละ 70.0

เลี้ยงมากขึ้น เลี้ยงมากขึ้นร้อยละ 15.0 เนื่องจากราคาจูงใจร้อยละ 10.0 และผสมเทียมดีง่ายร้อยละ 5

เลี้ยงน้อยลง เกษตรกรเลือกเลี้ยงน้อยลงในอนาคตร้อยละ 15.0 เนื่องจาก
แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัดร้อยละ 5.0 และเหตุผลอื่นๆ ร้อยละ 10.0

เลิกเลี้ยง เกษตรกรที่เลี้ยงโคจังกอกในอนาคตไม่คิดเลิกเลี้ยง

ตอนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ

6.1 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อ

ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อ
แบบขังคอกของเกษตรกรผลดังตารางต่อไปนี้ดังตาราง 4.25 และตาราง 4.26

ตารางที่ 4.25 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคปล่อยฝูง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปัญหาและอุปสรรค ในการเลี้ยงโคปล่อยฝูง	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	มาก
พันธุ์โคราคาแพง	9.7	25.8	50.5	14.0
ไม่ได้พันธุ์และขนาดที่ต้องการซื้อ	17.2	45.2	33.3	4.3
สภาพพื้นที่ฟาร์มน้ำท่วมขัง	37.6	47.3	14.0	1.1
พื้นที่ฟาร์มไม่เพียงพอต่อโค	44.6	39.1	16.3	0.0
ราคาอาหารขึ้นแพง	31.5	32.6	17.4	18.5
แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด	6.5	12.9	36.6	44.1
ผสมเทียมติดยาก	54.3	29.3	13.0	3.3
ขาดแคลนแรงงาน	20.4	30.1	35.5	14.0
ปัญหาด้านเงินทุน	14.0	19.4	48.4	18.3
ขาดความรู้	8.6	52.7	36.6	2.2
โรคระบาด	18.3	34.4	43.0	4.3
ไม่มีตลาดรองรับ	7.5	17.2	55.9	19.4
ไม่มีเจ้าหน้าที่ราชการดูแล	3.2	23.7	66.7	6.5

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.25 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงมีรายละเอียดดังนี้

6.1.1 โคปล่อยฝูง เกษตรกรที่เลี้ยงโคแบบปล่อยฝูงปัญหาที่สำคัญคือแหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัดเกษตรกรร้อยละ 44.1 ให้เป็นปัญหาในระดับมาก ปัญหาในระดับปานกลางของเกษตรกรคือ ไม่มีเจ้าหน้าที่ราชการดูแลร้อยละ 66.7 ไม่มีตลาดรองรับร้อยละ 55.9 พันธุ์โค ราคาแพงร้อยละ 50.5 ปัญหาด้านเงินทุนร้อยละ 48.4 โรคระบาดร้อยละ 43.0 และการขาดแคลนแรงงาน ร้อยละ 35.5 เกษตรกรเลือกเป็นปัญหาระดับปานกลาง เกษตรกรไม่คิดว่าเป็นปัญหา หรือเป็นปัญหาในระดับน้อยได้แก่ ไม่ได้ขนาดและพันธุ์ที่ต้องการซื้อ สภาพพื้นที่ฟาร์มน้ำท่วมขัง พื้นที่ฟาร์มไม่เพียงพอต่อโค ราคาอาหารข้นแพง ผสมเทียมติดยาก และการขาดความรู้

ตารางที่ 4.26 ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคขังคอก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปัญหาและอุปสรรค ในการเลี้ยงโคขังคอก	ไม่มี	น้อย	ปานกลาง	มาก
พันธุ์โคราคาแพง	10.0	15.0	55.0	20.0
ไม่ได้พันธุ์และขนาดที่ต้องการซื้อ	10.0	20.0	60.0	10.0
สภาพพื้นที่ฟาร์มน้ำท่วมขัง	45.0	50.0	5.0	0.0
พื้นที่ฟาร์มไม่เพียงพอต่อโค	50.0	35.0	15.0	0.0
ราคาอาหารข้นแพง	0.0	10.0	45.0	45.0
แหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัด	55.0	20.0	20.0	5.0
ผสมเทียมติดยาก	80.0	20.0	0.0	0.0
ขาดแคลนแรงงาน	45.0	25.0	20.0	10.0
ปัญหาด้านเงินทุน	25.0	15.0	60.0	0.0
ขาดความรู้	20.0	55.0	25.0	0.0
โรคระบาด	35.0	25.0	40.0	0.0
ไม่มีตลาดรองรับ	5.0	20.0	60.0	15.0
ไม่มีเจ้าหน้าที่ราชการดูแล	0.0	25.0	65.0	10.0

หมายเหตุ: ^{1/}เลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตารางที่ 4.26 ปัญหาและอุปสรรคของการเลี้ยงโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

6.1.2 โคขังคอก เกษตรกรที่เลี้ยงโคขังคอกมีปัญหาและอุปสรรค ด้านอาหารชั้นราคาแพงเป็นปัญหาในระดับมากถึงร้อยละ 45.0 ปัญหาของเกษตรกรระดับปานกลาง ได้แก่ ไม่มีเจ้าหน้าที่ราชการดูแลร้อยละ 65.0 ปัญหาด้านเงินทุนไม่มีตลาดรองรับและไม่ได้พันธุ์และขนาดที่ต้องการซื้อร้อยละ 60.0 เช่นเดียวกัน และพันธุ์โคราคาแพงร้อยละ 55.0 ราคาอาหารชั้นแพงร้อยละ 45.0 และเห็นว่าโรคระบาดร้อยละ 40.0 เป็นปัญหาระดับปานกลางสำหรับเกษตรกรส่วนสภาพพื้นที่ฟาร์มน้ำท่วมขัง พื้นที่ฟาร์มไม่เพียงพอต่อโคแหล่งหญ้าธรรมชาติมีจำกัดขาดแคลนแรงงานและการขาดความรู้ ไม่เป็นปัญหาสำหรับผู้เลี้ยงโคขังคอก

6.2 ปัญหาด้านการตลาดโคเนื้อของเกษตรกร

ปัญหาด้านการตลาดโคเนื้อของเกษตรกรที่เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.27 ปัญหาด้านการตลาดโคเนื้อ

ปัญหาด้านการตลาดโคเนื้อ	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ตลาดและแหล่งซื้อจำกัด	31	33.7	12	60.0
รัฐไม่จริงจังในการส่งเสริม	12	13.0	3	15.0
ราคารับซื้อโค	44	47.8	4	20.0
ปัจจัยการผลิตจำกัด	5	5.4	1	5.0

จากตารางที่ 4.27 ปัญหาด้านการตลาดโคเนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

6.2.1 โคปล่อยฝูง ปัญหาการตลาดที่พบของโคปล่อยฝูงคือราคารับซื้อโคร้อยละ 47.8 รองลงมาคือตลาดและแหล่งซื้อจำกัดร้อยละ 33.7 รัฐบาลไม่จริงจังในการส่งเสริมร้อยละ 13.0 และปัจจัยการผลิตมีจำกัดร้อยละ 5.4 เท่านั้น

6.2.2 โคขังคอก ด้านเกษตรกรผู้เลี้ยงโคขังคอกปัญหาสำคัญคือ ตลาดและแหล่งรับซื้อจำกัด คิดเป็นร้อยละ 60.0 ด้านราคารับซื้อโคร้อยละ 20.0 รัฐไม่จริงจังในการส่งเสริมมีร้อยละ 15.0 และปัญหาข้อจำกัดด้านปัจจัยการผลิตเพียงร้อยละ 5.0 เท่านั้น

6.3 การแก้ปัญหาของเกษตรกร

การแก้ปัญหาของเกษตรกรในการเลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูง และโคเนื้อแบบขังคอก ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.28 การแก้ปัญหาของเกษตรกร

การแก้ปัญหา	โคปล่อยฝูง (n=93)		โคขังคอก (n=20)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปรึกษาเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	20	21.5	3	15.0
พูดคุยในกลุ่มผู้เลี้ยงโค	73	78.5	17	85.0

จากตารางที่ 4.28 การแก้ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อแบบปล่อยฝูงและโคเนื้อแบบขังคอก มีรายละเอียดดังนี้

6.3.1 โคปล่อยฝูง เกษตรกรจะพูดคุยกันเองในกลุ่มผู้เลี้ยงโคร้อยละ 78.5 รองลงมาปรึกษาเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 21.5

6.3.2 โคขังคอก เกษตรกรพูดคุยในกลุ่มผู้เลี้ยงโคร้อยละ 85.0 ปรึกษาเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 15.0